

De theaterdecorateur als binnenhuisarchitect: de interieurdecors van Albert Dubosq (1863-1940) vanuit historisch-typologisch perspectief

Bruno Forment
(UGent-FWO / VUB)

De voorbije decennia werd uitgebreid aandacht besteed aan het theaterinterieur als bouwkundig gegeven – denken we aan de vele studies gewijd aan de vormgeving van auditoria en foyers. Eén, nochtans essentieel type theaterinterieur werd hierbij schromelijk over het hoofd gezien, al dan niet gereduceerd tot een (letterlijk) ‘efemeer’ randverschijnsel binnen de theater- en architectuurgeschiedenis: het interieur*decor*. Hoeveel kamers, salons, bal- en troonzalen, of andersoortige interieurs hebben de toneelplanken niet getooid in de eeuwen tussen Giacomo Torelli (1608-1678), die met zijn “Sala Regia” voor *Bellerofonte* (Venetië, 1642) het pionierswerk leverde, en hedendaagse scenografen als Anna Viebrock (° 1951)? Welke dramaturgische functie vervulden dergelijke interieurs op de toneel- en operabühne? Voor welke technologische en esthetische uitdagingen plaatsten zij de decorontwerper, die met name in het ‘illusionistische’ tijdperk (ca. 1600-1914) zijn ideeën met hoofdzakelijk tweedimensionale dragers diende te realiseren? En in welke zin weerspiegelde – of overlapte – in deze periode het fictieve product van de scenograaf met het veel tastbaardere portfolio van de binnenhuisarchitect?

Om deze prangende vragen het hoofd te bieden, zullen we te rade gaan bij één van de weinige illusionistische decorateurs wier creaties op levensgrote schaal bleven bewaard: Albert Dubosq (Parijs, 1863-Lyon, 1940). Tussen 1890 en 1923 realiseerde het Brusselse atelier van Dubosq minstens vierhonderd bestellingen, gaande van individuele decors over volledige theaterstocks, praalwagens, dio- en panorama’s, tot interieurdecoraties. Van dit gigantische oeuvre bleef slechts een beperkt staal bewaard in de vorm van tweeëntwintig transformeerbare *décors de répertoire*, tussen 1913 en 1923 gemaakt voor de Schouwburg Kortrijk. Dit toperfgoed – de derde grootste collectie historische decors ter wereld – vertegenwoordigt interieurs in nagenoeg alle gangbare types: “Palais romain”, “Grand décor intérieur (Renaissance)”, “Palais gothique”, “Grand salon Louis XV” en “Louis XVI”, “Petit salon bourgeois”, “Intérieur rustique”, “Prison”, “Chambre simple (avec mansarde)”, “Église”, “Palais” en “Grand temple égyptien”, en “Serre-jardin d’hiver”. Een historisch-typologische analyse van deze sets, of van een geselecteerd aantal ervan, biedt een frisse kijk in een kunstambacht dat generaties toeschouwers prikkelde met vernuftige interieurs uit verf, linnen en hout.

Bruno Forment (°1978) studeerde muziektheorie en compositie aan het Gentse Conservatorium en kunstwetenschappen aan de Universiteit Gent. In 2007 promoveerde hij aan laatstgenoemde universiteit met een proefschrift over de rol van de antieke mythologie in de 18de-eeuwse *opera seria*. Dankzij beurzen vanwege de Belgian American Educational Foundation en het Fulbright-Hays-programma mocht hij zich vervolgens een jaar lang vervolmaken als *visiting fellow* aan de University of Southern California in Los Angeles. Hij ontwikkelde er een grote belangstelling voor de scenografie en iconografie van de podiumkunsten. Bij zijn terugkeer naar Vlaanderen werd Bruno Forment postdoctoraal onderzoeker van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek aan zijn *alma mater*, alsook deeltijds docent aan de Vrije Universiteit Brussel, waar hij thans de leerstoelen Muziekgeschiedenis en Campus Opera waarneemt – die laatste in samenwerking met de Koninklijke Muntchouwburg. Hij is redacteur van het boek *(Dis)embodying myths in Ancien Régime opera: multidisciplinary perspectives* (Leuven University Press, 2012) en auteur van een dertigtal artikels over het operalibretto, de -partituur en het -decor. Momenteel werkt hij aan een monografie over theaterdecorateur Albert Dubosq en, met Professor Christel Stalpaert, aan de essaybundel *Revaluing theatrical heritage: challenges and opportunities*. Als adviseur en dramaturg verleent Bruno Forment diensten aan muziek- en erfgoedhuizen, met name het barokorkest Il Fondamento, het Musica Antiqua-festival van Brugge en de Erfgoedcel Kortrijk, waarmee hij recent een tentoonstelling heeft opgezet. Zijn werk werd bekroond met prijzen vanwege de Schweizerische Musikforschende Gesellschaft en de Goldberg Early Music Foundation.